

पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे या कार्यालयाच्या नियंत्रणाखालील “सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्ष” या कक्षाचे सबळीकरण करून कार्यक्षेत्र वाढ करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- आढावा-२०२२/प्र.क्र.२८/आ.(पुनर्रचना),

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- ०४ मे, २०२२.

- वाचा:-**
- १) वित्त विभाग, शासन निर्णय, क्र. १०९२/सीआर-८०६/व्यय-६, दिनांक १५/१०/१९९२
 - २) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्र.पासंवि २००४/(२२४/२००४)/लाक्षेवि (आस्था), दि.१७/०७/२००६.
 - ३) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्र. आढावा-२०११/(१७६/२०११)/लाक्षेवि (आस्था), दि.११/०७/२०१२.
 - ४) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्र. पावासं-२०१३/(६१/२०१३)/लाक्षेवि (आस्था), दि.१६/०६/२०१४.
 - ५) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्र. मुलेप-२०१६/(प्र.क्र.६५/२०१६)/लाक्षेवि (आस्था), दि.१८/०५/२०१६.
 - ६) जलसंपदा विभाग, शासन आदेश क्र. Misc-२०१८/४४६(१२०/१८)/WR (Est), दि.०८/१०/२०१८.
 - ७) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्र.सिडीए २०२०/(प्र.क्र.३६/२०)/लाक्षेवि (कामे), दि.१४/०८/२०२०.

प्रस्तावना:-

जलसंपदा विभागाच्या वतीने प्रकाशित करण्यात येणाऱ्या “महाराष्ट्र सिंचन विकास” या त्रैमासिकाचा प्रसार वाढावा तसेच राज्यातील पाणी वापर संस्थांचे संनियंत्रण प्रभावीपणे करण्याच्या अनुषंगाने पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे यांच्या अधिपत्याखाली संदर्भ क्र.३ येथील शासन निर्णयान्वये सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्ष निर्माण करण्यात आला असून सदर कक्षास १८ पदे उपलब्ध करून देण्यात आली आहेत.

२. तद्नंतर पाणी वापर संस्थाची स्थापना, नोंदणीकरण, कार्यान्वितीकरण, सक्षमीकरण इ. कार्यवाहीत वेळोवेळी येणाऱ्या अडचणीवर मात करण्यासाठी संदर्भ क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली “पाणी वापर संस्था मुल्यांकन व संनियंत्रण कक्ष” या कक्षाची स्थापना करण्यात आली आहे.

३. परंतु, मुख्य अभियंता, जलसंपत्ती विकास केंद्र, औरंगाबाद या कार्यालयाचे संदर्भ क्र.५ येथील शासन निर्णयान्वये सबळीकरणासह “मुख्य लेखा परिक्षक, जल व सिंचन, महाराष्ट्र राज्य” या कार्यालयामध्ये रुपांतर करण्यात आले आहे. तसेच पाणी वापर संस्था मुल्यांकन व संनियंत्रण कक्ष बंद करून त्यातर्गतची पदे व सर्व कामे मुख्य लेखा परिक्षक, जल व सिंचन, औरंगाबाद या कार्यालयाकडे देण्यात आली आहेत.

४. राज्यातील पाणी वापर संस्थांचे मुल्यांकन व संनियंत्रण प्रभावीपणे आणि नियमितपणे होणे आवश्यक असल्याने महाराष्ट्र सिंचन पद्धतीचे शेतकऱ्यांकडून व्यवस्थापन अधिनियम २००५ च्या अनुषंगाने सहभागी सिंचन धोरणाची यशस्वी अंमलबजावणी करण्यासाठी पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे अंतर्गतच्या सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्षाचे सबळीकरण करून सदर कक्षाच्या कार्यक्षेत्र वाढ करण्याची तसेच त्यांच्या आस्थापनेवर तांत्रिक व अतांत्रिक पदे उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र सिंचन पद्धतीचे शेतकऱ्यांकडून व्यवस्थापन अधिनियम २००५ च्या अनुषंगाने अवलंबिण्यात आलेले **सिंचन धोरण** परिणामकारकरित्या राबविण्यासाठी अधीक्षक अभियंता व संचालक, पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे यांच्या अधिपत्याखाली असलेल्या सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्षाचे सबळीकरण करण्यात येत आहे. जलसंपदा विभाग शासन निर्णय दि.११/०७/२०१२ अन्वये सदर कक्षाकडे सोपविण्यात आलेल्या कामांसह खालील कामे सोपविण्यात येत आहेत.:-

- १) पाटबंधारे प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रात पाणी वापर संस्था स्थापन करण्याचा प्रकल्पनिहाय बृहत आराखडा संबंधित क्षेत्रिय अधिकाऱ्याकडून प्राप्त करून घेणे व त्यानुसार अंमलबजावणीचे संनियंत्रण करणे.
- २) महामंडळ/प्रदेश/मंडळ/प्रकल्पनिहाय पाणी वापर संस्थांची माहिती संकलित करणे व सदर माहिती वेगवेगळ्या विषयक अहवालांसाठी पुरविणे.
- ३) पाणी वापर संस्थांच्या व सक्षम प्राधिकरणाच्या कामगिरीचे संनियंत्रण करणे.

- ४) सहभागी सिंचन विषयांशी निगडीत विविध संस्था/विभागांमध्ये समन्वय साधणे.
 - ५) प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत CADWM घटकातील Non Structural बाबींची अंमलबजावणी व संनियंत्रण.
 - ६) मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली Multi Stakeholder Platform अंतर्गतच्या Command Area Water Productivity Work Stream विषयक कामांकरीता स्थापन करण्यात आलेल्या Project Implementation Unit (PIU) ची कामे PIU प्रमुखाच्या आदेशानुसार पार पाडणे व त्याबाबत क्षेत्रीय कामांविषयी समन्वय साधणे.
 - ७) पाणी वापर संस्थामध्ये विविध माध्यमाद्वारे (जसे Print, दृकश्राव्य इ.) जनजागृती निर्माण करण्यासाठी माहिती, शिक्षण व संप्रेशन (IEC) कार्यक्रम तयार करून राबविणे.
 - ८) पाणी वापर संस्था सक्षमीकरणासाठी व बळकटीकरणासाठी आवश्यकतेनुसार सल्लागारांची निवड व नियुक्ती करण्यासंदर्भात धोरण निश्चिती व त्यासंबंधीची अनुषंगिक कार्यवाही करणे व या सल्लागारांच्या कामांचे संनियंत्रण करणे.
 - ९) पाणी वापर संस्था सक्षमीकरणासाठी प्रशिक्षणाची गरज तपासून, त्यानुसार प्रशिक्षण कार्यक्रम तयार करणे.
 - १०) सहभागी सिंचन व्यवस्थापनाच्या अनुषंगाने शासनाच्या सूचनेनुसार कार्यवाही करणे.
२. जलसंपदा विभाग शासन निर्णय दि.०८/०८/२०१८ व दि.१४/०८/२०२० अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षास सोपविण्यात आलेली क्षेत्रीय कार्यालयाशी समन्वय विषयक कामे व त्याबाबतची संनियंत्रणाची कार्यवाही ही सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्षाकडे सोपविण्यात येत आहे. मात्र या कामाकरीता सदर कक्ष कार्यकारी अभियंता, माहिती व्यवस्थापन व प्रशिक्षण विभाग, मुंबई या विभागामार्फत थेट उप सचिव (लाक्षेवि) यांच्या तांत्रिक नियंत्रणाखाली राहिल. उर्वरित बाबींकरीता सदर कक्ष पूर्वी प्रमाणेच अधीक्षक अभियंता व संचालक, पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली कार्यरत राहिल.
३. सदर कक्षाकरीता अधीक्षक अभियंता, ई-प्रशासन मंडळ, पुणे या मंडळ कार्यालयाच्या अधिपत्याखाली असलेल्या कार्यकारी अभियंता, माहिती व्यवस्थापन व प्रशिक्षण विभाग, मुंबई या विभागांतर्गत उपलब्ध असलेल्या एकूण १८ पदांपैकी सहायक अभियंता श्रेणी-२/शाखा अभियंता या

संवर्गातील (२) पदे व सहायक अभियंता श्रेणी-१/उप अभियंता या संवर्गातील (२) पदे अशी (४) पदे तसेच मुख्य लेखा परिक्षक, जल व सिंचन, औरंगाबाद या कार्यालयाच्या मंजूर आकृतीबंधातील ९ पदांपैकी (२) लिपिक-टंकलेखक व (१) शिफ्ट अशी (३) पदे, अशाप्रकारे एकूण (७) पदे फिरवाफिरवीने उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

४. उपरोक्त फिरवाफिरवीने पदे उपलब्ध करून दिल्यामुळे कार्यकारी अभियंता, माहिती व्यवस्थापन व प्रशिक्षण विभाग, मुंबई, मुख्य लेखा परिक्षक, जल व सिंचन, औरंगाबाद व सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्ष या तीन कार्यालयाच्या पदांचा सुधारित तपशिल सोबतच्या **विवरणपत्र - १** प्रमाणे राहिल.

५. वित्त विभाग, शासन निर्णय, क्र. १०९२/सीआर-८०६/व्यय-६, दिनांक १५/१०/१९९२ मधील तरतूदीनुसार विभागास प्रदान केलेल्या अधिकारानुसार सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्ष या कार्यालयांसाठी पदे उपलब्ध करून देण्यात येत असून त्यामुळे शासनावर कोणताही अधिक आर्थिक भार पडणार नाही.

६. उपरोक्त प्रमाणे करण्यात आलेल्या बदलाबाबतची आवश्यक ती सर्व कार्यवाही अधीक्षक अभियंता व संचालक, पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे यांनी करावी व केलेल्या कार्यवाहीचा अनुपालन अहवाल शासनास त्वरीत सादर करावा. तसेच, मुदतवाढीचे प्रस्ताव सादर करताना आवश्यक ते बदल करून प्रस्ताव शासनास सादर करावेत.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०२२०५०४१८०५५४२९२७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

सोबत :- विवरणपत्र-१

(कैलास वि. बिलोणीकर)
शासनाचे सह सचिव

प्रत,

- १) मा.मंत्री (जलसंपदा) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा.राज्यमंत्री (जलसंपदा) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

- ३) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (ज.सं.प्र. व विकास), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) सचिव (ज.सं.व्य. व लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) सचिव (प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) महालेखापाल १ व २, महाराष्ट्र राज्य (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/ नागपूर.
- ८) महालेखापाल १ व २, महाराष्ट्र राज्य (लेखापरीक्षा) मुंबई/ नागपूर.
- ९) संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १०) महासंचालक, संकल्पन, प्रशिक्षण, जलविज्ञान, संशोधन व सुरक्षितता, नाशिक.
- ११) सर्व कार्यकारी संचालक, जलसंपदा विभाग.
- १२) सर्व मुख्य अभियंता व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) सह सचिव (सेवा)/उप सचिव (आस्था)/उप सचिव (प्रशा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) अधीक्षक अभियंता व संचालक, पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे.
- १५) कार्यकारी अभियंता, प्रशासन संगणकीकरण विभाग, पुणे.
(कार्यालयात झालेल्या बदलाची नोंद घेण्यास्तव अग्रेषित)
- १६) कार्यासन आस्थापना (पुनर्रचना) संग्रहार्थ.

शासन निर्णय क्र.आढावा-२०२१/प्र.क्र.५७/आ.(पुनर्रचना), दि.०४ मे, २०२२ सोबतचे विवरणपत्र-१							
अ.क्र	पदनाम	मुख्य लेखा परिक्षक, जल व सिंचन, महाराष्ट्र		माहिती व्यवस्थापन व प्रशिक्षण विभाग, मुंबई		सिंचन व पाणी वापर संस्था सक्षमीकरण कक्ष	
		सद्याची रचना	बदलानंतरची रचना	सद्याची रचना	बदलानंतरची रचना	सद्याची रचना	बदलानंतरची रचना
1	2	3	4	5	6	7	8
1	मुख्य अभियंता	१	१	०	०	०	०
2	कार्यकारी अभियंता	७	७	१	१	०	०
3	सहायक अभियंता श्रेणी-१/ उप अभियंता/उप विभागीय अभियंता/ उप विभागीय अधिकारी	१४	१४	५	३	१	३
4	सहायक अभियंता श्रेणी-२/ शाखा अभियंता/कनिष्ठ अभियंता	२०	२०	५	३	४	६
5	विभागीय लेखापाल	१	१	०	०	०	०
6	प्रथम लिपिक	१	१	०	०	०	०
7	वरिष्ठ लिपिक	१	१	१	१	३	३
8	कनिष्ठ लिपिक/ लिपिक-टंकलेखक	१७	१५	३	३	३	५
9	वाहन चालक	७	७	१	१	१	१
10	अनुरेखक	०	०	०	०	२	२
11	शिपाई	१५	१४	२	२	२	३
12	चौकीदार	२	२	०	०	२	२
	एकूण :-	८६	८३	१८	१४	१८	२५

(कैलास वि. बिलोणीकर)
सह सचिव, जलसंपदा विभाग